

Innst. S. nr. 234

(2000-2001)

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jan Petersen, Sverre J. Hoddevik og Erna Solberg om å gjennomgå arbeidsmiljølovens regler om overtid slik at reglene blir mer fleksible og tilpasset et moderne arbeidsliv

Dokument nr. 8:74 (2000-2001)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen gjennomgå reglene om arbeidstid i arbeidsmiljøloven for å gjøre disse mer fleksible i tråd med intensjonene i dette forslaget."

Forslagsstillerne viser til at dagens arbeidsliv i større grad preges av at både arbeidstakere og arbeidsgivere ønsker mer fleksibilitet. Samtidig preges mange bedrifter av at arbeidsoppdrag og arbeidsmengde er mindre forutsigbart.

Arbeidsmiljølovens regler om arbeidstid og overtid bruk er ikke tilpasset behovene i dagens arbeidsliv. Dette understrekes også av det såkalte Arbeidslivsuttvalget som avga innstilling i 1999. Etter forslagsstillerens mening er det behov for å endre flere av dagens regler for overtid for å få til denne økte fleksibiliteten. Utgangspunktet for denne oppmykningen må være at det inngås frivillige avtaler mellom arbeidstakere og arbeidsgivere om bruk av overtid. Utvidelse av rammene for overtid skal ikke medføre mer bruk av pålagt overtidsarbeid.

I utgangspunktet bør overtid først og fremst reguleres i forhold til arbeidstakeres helse og sikkerhet knyttet til det arbeidet som utføres. Dette må være det grunnleggende kravet som ikke fravikes i arbeidstidsorganiseringen. Utover dette bør det være en stor grad av frivillighet. Norsk regelverk er likevel begrenset i forhold til internasjonale avtaler og EØS-samarbeidet. Det er likevel mulig å endre deler av regelverket uten å komme i konflikt med dette, samtidig som det finnes utstrakte unntaksregler.

Konkret mener forslagsstillerne det bør foretas følgende endringer:

- Maksimalrammen for overtid bør utvides for alle bedriftstyper.
- Ukes- og månedsreguleringen av arbeidstid må oppmykes og det bør innføres gjennomsnittsberegninger av overtid over 4 måneder (alternativt 1 år).
- Innenfor de samme rammer (4 måneder/1 år) bør det klargjøres at planlagt overtidsarbeid er tillatt forutsatt at det er frivillige arbeidsavtaler mellom den enkelte arbeidstaker og arbeidsgiver.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Berit Brørby, Aud Gaundal, Einar Johansen, Leif Lund og Bjørnar Olsen, fra Kristelig Folkeparti, Anita Apelthun Sæle og Ivar Østberg, fra Høyre, Sverre J. Hoddevik og Erna Solberg, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen og Lodve Solholm, fra Senterpartiet, Magnhild Meltveit Kleppa, og fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, er enig i at det er behov for en større gjennomgang av arbeidsmiljøloven med henblikk på å skape et mer fleksibelt regelverk som er bedre tilpasset dagens arbeidsliv.

Komiteen viser til brev fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet datert 20. april 2001, inntatt som vedlegg i innstillingen, der statsråden opplyser at det er en prioritert oppgave for Regjeringen i tiden fremover å foreta en større gjennomgang av arbeidsmiljøloven. Økte muligheter til mer fleksible regler for overtidsarbeid blir i dette brevet nevnt som ett av de områdene en slik større gjennomgang vil vektlegge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, ser ikke at det er behov for å utvide adgangen til overtid utover dagens bestemmelser nå. Dagens rammer gir nødvendige og tilstrekkelig rom for overtid.

Flertallet vil i denne forbindelse vise til endringer i arbeidsmiljølovens regler om overtid som trådte i kraft 1. februar 1995. Revideringen videreførte lovens grunnrammer gjennom overtidsbestemmelser som innebærer at arbeidstakere i norske bedrifter kan arbeide inntil 200 timer overtid pr. år utover lovens normalarbeidstid. Etter avtale med tillitsvalgte i tariffregulerte virksomheter gis det videre adgang til inntil 300 timer overtid pr. år. Slike avtaler måtte tidligere inngås med arbeidsmiljøutvalget på bedriften. Revideringen tilgodeser således særlig de mindre bedrifter som ikke har arbeidsmiljøutvalg.

Flertallet vil videre vise til at for å imøtekomme behovet for fleksibilitet ble det ved endringen i 1995 også innført en ny bestemmelse som gir adgang til å bruke overtid når det oppstår særlig arbeidspress på grunn av mangel på arbeidskraft med spesiell kompetanse.

Flertallet vil peke på at for å imøtekomme behovet for ytterligere fleksibilitet kan partene sentralt gjennom avtale eller etter søknad til Arbeidstilsynet tilpasse bruken av overtid etter behov.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet viser til at det er behov for å foreta en raskere gjennomgang av overtidsrammene og økt arbeidstidsfleksibilitet enn den varslede helhetlige gjennomgang av arbeidsmiljøloven. Endringer i disse reglene kan være et bidrag til å øke tilgangen på arbeidskraft, og disse medlemmer mener mangelen på arbeidskraft utgjør et så viktig hinder for vekstkraften i norsk økonomi at alle tiltak som kan bedre arbeidskrafttilgangen bør ha høy prioritet.

Disse medlemmer legger vekt på at alle arbeidstakere skal ha et lovfestet vern mot utilbørlig press fra arbeidsgiver vedrørende overtidsarbeid, men mener at en oppmykning av uke- og månedsberegningene av overtid allikevel kan vurderes.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener i denne sammenheng at en oppmykning av bestemmelsen om overtidsarbeid bør vurderes å åpne for at det kan inngås frivillige avtaler mellom arbeidstager og arbeidsgiver om bruk av overtid ut over lovens rammer for overtid.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti vil presisere at når det i dokumentet foreslås at maksimalrammen for overtid bør utvides for alle bedriftstyper, er det Kristelig Folkepartis syn at maksimalrammen for overtid bør utvides til å gjelde for alle typer bedrifter. Timetallet for overtid er dermed ikke foreslått utvidet.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen gjennomgå reglene om arbeidstid i arbeidsmiljøloven for å gjøre disse mer fleksible og legge frem for Stortinget en sak om endringer i overtidsreguleringene i arbeidsmiljøloven innen utgangen av stortingsssesjonen 2001-2002."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, legger stor vekt på et arbeidsliv med plass til alle. For selv om det knapt nok er noe land som har høyere samlet yrkesdeltakelse enn Norge, og få har en bedre utdannet arbeidsstyrke, har vi likevel et udekket behov for arbeidskraft. Det er derfor nødvendig å mobilisere mulige arbeidskraftreserver gjennom bl.a. å stoppe utstøtingen og skape et mer inkluderende arbeidsliv.

Flertallet mener at et godt arbeidsmiljø og en sikker arbeidsplass er viktig for den enkeltes motivasjon og muligheter for å være i arbeid. Med den raske omstillingstakten og de endringer vi ser innenfor arbeidslivet, er det rimelig å vurdere om dagens arbeidslivsreguleringer er godt tilpasset denne situasjonen. Flertallet viser til at det er viktig å legge til rette for en ny og samlet lovgivning for arbeidslivet.

Medlemmen i komiteen frå Senterpartiet meiner det er naturleg å vurdere ei samling av lovgjevinga som gjeld arbeidsliv i ei ny lov. I den nye lova kan heile eller delar av gjeldande lovverk i arbeidsmiljølova, ferielova, sysselsettingslova og lov om lønnsplikt ved permitteringar takast inn.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil peke på at for Sosialistisk Venstreparti er hensikten med en gjennomgang og revisjon av arbeidsmiljøloven å få satt på plass rammer for arbeidslivet som bidrar til å realisere viktige politiske målsettinger. Dette dreier seg om lik rett til deltakelse i arbeidslivet for alle, jobbtrygghet, et menneskelig arbeidsliv der det går an å stå i arbeid til pensjonsalderen, nødvendige rom for fleksibilitet og tilpasninger for ulike typer arbeid og situasjoner.

I noen bransjer er skillet mellom jobb, utdanning, fritid og familieliv stadig mer flytende. I andre bransjer er en avhengig av faste vakter og turnuser og rommet for egne valg er sterkt begrenset. En ny arbeidsmiljølov må ta høyde for dette mangfoldet.

Folk skal like seg på jobben, få nye utfordringer og føle at de er verdsatt. En ny arbeidsmiljølov må gi hver enkelt arbeidstager større frihet til å bestemme over arbeidsdagen.

Dette medlem vil vise til de ulike krav LO har reist i forbindelse med revisjonen av arbeidsmiljøloven. Dette dreier seg blant annet om retten til etter- og videreutdanning, større valgfrihet for ferie og arbeids-

tid, gode permisjonsbestemmelser og styringsretten over normalarbeidsdagen.

Dette medlem vil peke på at dagens lovverk kan være noe utilgjengelig for mange og en viktig målsetting med en revisjon må være å gjøre loven lettere å forstå for de som skal bruke den. Dette er svært viktig for rettssikkerheten.

Komiteen foreslår at dokumentet vedlegges protokollen.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Høyre og Framskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå reglene om arbeidstid i arbeidsmiljøloven for å gjøre disse mer

fleksible og legge frem for Stortinget en sak om endringer i overtidsreguleringene i arbeidsmiljøloven innen utgangen av stortings sesjonen 2001-2002.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:74 (2001-2002) - forslag fra stortingsrepresentantene Jan Petersen, Sverre J. Hoddevik og Erna Solberg om å gjennomgå arbeidsmiljølovens regler om overtid slik at reglene blir mer fleksible og tilpasset et moderne arbeidsliv - vedlegges protokollen.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 10. mai 2001

Berit Brørby
leder

Torbjørn Andersen
ordfører

Erna Solberg
sekretær

Vedlegg**Brev fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet v/statsråd Jørgen Kosmo til kommunalkomiteen, datert 20. april 2001**

Jeg viser til Kommunalkomiteens oversendelse av Dokument 8-forslag fra stortingsrepresentantene Jan Petersen, Sverre J. Hoddevik og Erna Solberg om å gjennomgå arbeidsmiljølovens regler om overtid for å gjøre reglene mer fleksible og tilpasset et moderne arbeidsliv.

Det kan i den sammenheng opplyses at det er en prioritert oppgave for Regjeringen i tiden fremover å foreta en større gjennomgang av arbeidsmiljøloven og annen lovregulering på arbeidsmiljø-/arbeidsrettsområdet og videreutvikle denne frem mot en mer helhetlig arbeidslivslovgivning. Tankegangen er at en slik lov-

givning kan ta opp i seg problemstillinger knyttet til nye gruppers krav og behov, og gi løsninger på problemstillinger som skapes med innføringen av ny teknologi, nye arbeidsformer og nye måter å kombinere fritid og arbeid på. Økte muligheter til å variere arbeidsmengden i løpet av livet er ett av de tema som skal vektlegges.

Med tanke på å oppnå en mer helhetlig lovregulering av arbeidsmiljø-/arbeidsrettsområdet anser jeg det som viktig at arbeidsmiljølovens arbeidstidsregler inngår i en slik større gjennomgang av arbeidsmiljølovgivningen i sin helhet.